

Медведєв Валерій Володимирович

Біографія

Валерій Володимирович Медведєв народився в 1923 році в місті Ішимі Тюменської області. Його батько був фахівцем в конярській галузі і справи служби змушували родину переїжджати з міста в місто. Разом з батьками і братами Валерій об'їздив весь Урал, жив в Кургані, Троїцьке, Челябінську, Свердловську. Особливо запам'ятався майбутньому письменникові період життя в Челябінську. Саме тоді він в пошуках своєї справи перепробував масу занять: грав у футбол і хокей, ліпив, малював, займався балетом і співом, складав вірші і гумористичні оповідання, влаштовував вистави для сім'ї та друзів. Сім'я була дружна і, незважаючи на суворе, голодний час, дитинство своє письменник вважав щасливим. Історію свого дитинства письменник розповість набагато пізніше в так і не виданому оповіданні "Сумна біографія веселу людину".

Дитинство Медведєва закінчилося несподівано. У 1938 році міле місто Челябінськ перетворився в злощасний. Зі страшним вироком "ворог народу" був заарештований і розстріляний батько майбутнього письменника, з тим же вироком на закінчення відправили маму. Дванадцятирічний Валера виявився в дитячому будинку міста Бійська. Як і більшість оточували його хлопчаків, навчався нерівно, багато часу забирали футбол, хокей та інші дитячі розваги. За власним визнанням письменника, "любив пустувати", і тоді частенько чув від старших докірливо фразу "Будь людиною!".

На щастя, час, проведений в дитячому будинку, виявилося недовгим. Осиротілого хлопчика усиновив близький друг батька Валерія, режисер Челябінського драматичного театру Володимир Медведєв. Він дав Валері своє прізвище і нову сім'ю, що оточила дитину любов'ю і турботою. Як і раніше сім'я заохочувала його творчі починання. Він із захопленням займався в міському Будинку художнього виховання, пробує себе в самих різних видах творчої самодіяльності. Найбільш же глибокою прихильністю стало для нього театральне мистецтво. У 1940 році юнак вступає на режисерський факультет Державного інституту театального мистецтва. Але тут починається війна, яка принесла горе як всьому народу, так і сім'ї Валерія. На самому початку війни від очманілого снаряда гине його молодший брат. Сам Валерій теж йде на фронт. Його направляють в Забайкальський військовий округ, де він служить в армійському ансамблі пісні і танцю. Незадовго до перемоги приходить нова біда — в госпіталі від важких поранень помирає старший брат Валерія.

Однак, негоди не підкосили юнака. Після закінчення війни він повертається до навчання і закінчує ГИТИС, починає працювати в Театрі ім. Моссовета у знаменитого режисера Ю. Завадського, знімається в кіно. Багато глядачів пам'ятають його в спектаклі "Машенька" за п'єсою А. Афіногенова, і його ролі у фільмах "Хлопець з нашого міста" і "Вони захищали Батьківщину". Завдяки змістовній виконавській практиці, Валерій не тільки осягав мистецтво перевтілення, входження "в образ", а й накопичував досвід творчого переосмислення художнього матеріалу. В процесі цього

художнього співтворчості він намагався не просто "схопити" образ, вловити авторський задум, а й зрозуміти власне літературну форму, особливості поетики, саме словесне мистецтво.

Все це було тим більш корисно, що одночасно зі своєю основною творчою діяльністю Медведев не припиняв і письменницькі досліді. Починаючи з студентських років, він складав інтермедії та репризи для А. Райкіна, Миронова і Новицького, веселі куплети і комічні мініатюри для Л. Утьосова і К. Шульженко. Ставши відомим естрадним автором, він і сам виступає на естраді — грає на банджо і співає пісні з популярного в той час фільму "Джордж з Дінка-Дажазз". Нарешті, одного разу обидві захопили Медведева творчі стихії — театральна і літературна, — з'єдналися в новому для нього художньому здійсненні. У 1957 році, абсолютно несподівано, для багатьох знайомих Валерія, які знали його як "вже відбувся артиста", в дитячому журналі "Мурзилка" виходить перший літературний твір Медведева — казка "Голосу". Незважаючи на те, що твір вийшов в дитячому виданні, за своїм глибинним змістом, воно, мабуть, близько і дорослому читачеві. У цій забавною і повчальною казкою ведмежа, комаренок, кошеня і мишеня змінюються голосами, що призводить до повної плутанини і найнесподіваніших наслідків. І саме цією казкою Валерій Медведев намітив головну тему своєї творчості — кожен повинен говорити своїм голосом. "Я шукав свій голос, — згадує письменник, — стояв на порозі самого себе".

Як же сталося, що хороший артист раптом став письменником. Валерій Медведев був дуже обдарований від природи. Ця обдарованість проявилася в ньому ще в шкільні роки і пізніше лише зміцнювалася. Наука, театр, кіно, поезія ... Це і багато іншого приваблювало його. До моменту остаточного професійного самовизначення він виявився енциклопедично освічений. І весь цей час, в процесі багаторічних пошуків самовираження він все виразніше усвідомлював, що ні в одному з залучали його видів мистецтва він не може з достатньою повнотою передати своє сприйняття світу. Одного разу, відповідаючи на питання "Чому ви почали писати?" Медведев скаже: "У Шота Руставелі в" Витязі в тигровій шкурі "є така фраза: "З глечика може витекти тільки те, що в ньому було ". Працюючи в театрі, я кожен раз викладався на сцені. Але, приходячи додому, відчував, що не вихлюпувати цілком. Ймовірно, те, що залишалося, і було письменством ".

У 1960м році в Дитячому державному видавництві (Детгиз) виходить перша книжка казок Медведева "Гусеня третього сорту". З цього моменту Валерій Медведев остаточно залишає театр і повністю віддається літературній праці, присвячуючи свою творчість дітям. Чому автор з такою широтою мислення і багатим життєвим досвідом звертається до дітей? Це питання і читачі та журналісти задають, мабуть, кожному дитячому автору. Медведев відповідав так: "Хлопчиком я хотів обійняти неосяжне. Грав в хокей, ліпив, малював, займався балетом і співом. Потім вперше закохався, почав писати вірші. А о дванадцятій років трапилося нещастя — залишився без батьків, і дитинство скінчилося. І потім не раз було відчуття, що мені не вистачає дитинства. Людина повинна жити повним життям. Він неповноцінний, якщо ніколи в житті не любив, ні до

чого не прагнув або був позбавлений дитинства. Чи не тому я в книгах повернувся до дитинства, щоб "допрожити" його ?! ".

Медведеву пощастило почати творити в благодатний для радянських письменників період. Перша половина 60-х років представляє знаменний період в історії російської радянської літератури, в тому числі і дитячої. У 1954 році в Москві відбувся II Всесоюзний з'їзд письменників, на якому були підведені підсумки розвитку літератури, осмислені нові тенденції. Зокрема, гостро обговорювалося питання про подолання безконфліктності і прикрашання дійсності в літературі. Відкритої критики зазнали як прихильники створення "ідеального героя", так і ті, хто виступав за його обов'язкове "повне приземлення". З'явилася можливість переосмислення історії, нового, свіжого погляду на дійсність, об'єктивного відтворення життя з усіма її суперечностями і проблемами. За короткий час з'явилося безліч чудових, переважно новаторських, творів, які зачіпають багато, в тому числі і замовчувалися раніше, теми. Цей добродійний процес охопив і дитячу літературу, яка тоді переживала в ті роки справжній розквіт. Ряди маститих авторів, живих класиків А. Барто, Л. Кассіля, В. Катаєва, С. Маршака, С. Михалкова, Н. Носова, К. Чуковського, поповнилися новими творчими силами — в літературу прийшли В. Амлінський, В. Голявкин, Ю. Коваль, В. Крапівін, А. Леонов, Л. Матвєєва, А. Мошковський і, звичайно, Валерій Медведєв.

У 1962 році світ побачила казкова повість "Баранкин, будь людиною!". Це було приголомшуюче подія в світовій дитячій літературі. Серед численних книжок про повсякденне життя школярів раптом яскравим метеором блиснула ні на що не схожа книга про неймовірні пригоди двох звичайних хлопчаків. Фантастика, чарівництво — і все це в самому звичайному дворі. За короткий час книга, яка викликала живий інтерес з боку читачів і критики в Радянському Союзі, що стала справжньою заявкою учасника на своє місце в літературі, придбала рідкісну популярність і за кордоном. Тільки за 6 років з моменту свого першого виходу тираж перевидань книги далеко перевищив мільйон примірників. На той час вона вже була переведена майже на 20 мов світу (тільки в Японії виходила 5 разів). Повість про Баранкіна стала воістину помітною подією в дитячій літературі. Про неї із захопленням відгукувалися багато знаменитих автори, вже в рік видання повісті автор книги був удостоєний премії на конкурсі Міністерства освіти. Незабаром за мотивами книги були створені (оперета (музика С. Тупикова, текст пісень Г. Ходосова), балет і мультфільм).

"Коли я написав Баранкіна, мені було 37 років, — згадує Валерій Медведєв. — Зірка веселою і розумною повісті самотньо висіла на моєму небосхилі ". Однак, пройшли роки — і на небосхилі Валерія Медведєва засяяло ціле сузір'я розумних і добрих книг — "Вова Веснушкіна в країні заводних чоловічків", "Тире— тире-крапка", "Хлопчик в чорному костюмі", "Стрибок до відома", "Не схожі близнюки ", " Весільний марш ", " Флейта для чемпіона "і багато інших. І в кожній з них проявився яскравий талант письменника піднести читачам-підліткам складні моральні та філософські поняття в доступній художній формі. Всі книги написані живою, розмовною мовою, відповідним дитячому досвіду. Оригінальна своєрідність стилю творів надає майстерне

переплетіння реалістичного зображення життя з елементами вимислу і фантастики. І, звичайно, книги Медведєва немислимі без гумору. Особливої м'якого веселощів, часом переходить у відкриту іронію. Не випадково його твори називали не просто дотепними, а розумно гострими, адже в них є і кумедно смішні, і пронизливо ліричні моменти, і такі авторські думки, які змушують посеред найвеселішого веселощів раптом міцно задуматися. Валерій Медведєв розповідав, як батько одного з його юних читачів назвав книгу про Юру Баранкіна "гумористичної філософією". Дійсно, книги Медведєва при всій своїй комічності і захопливості дуже серйозні. "Сміх — це багато, — говорив письменник. — Але не все". У своїй творчості Валерій Медведєв каже з читачем про дуже важливі речі: про дружбу і відповідальності за свої слова і вчинки, про егоїзм і безкорисливість, про те, як важливо мати почуття власної гідності, про радість пізнання нового. Автор уникає навмисною повчальності, плоскою повчальними, вважаючи за краще описовості динамічний сюжет, насичений драматичними колізіями.

За своє життя Валерій Медведєв написав понад 30 творів. Знайомлячись з творчістю письменника, ми помічаємо, що з кожним твором його герої стають все старше. Все складніше і багатогранніше ситуації, в які вони потрапляють, все важче вибір, який їм доводиться робити. І все-таки, все книги присвячені підліткам. Всі вони покликані допомогти юним читачам знайти відповіді на такі дорослі питання як "Що головне в житті?", "Який шлях в житті мені вибрати?", "Що означає бути людиною?" ... "Я завжди мріяв розташувати книги, які я написав, в порядку якого віку, щоб стати супутником життя читача ", — говорив Медведєв. У письменника взагалі було багато цікавих задумок: роман-трагедія "Перша і вторячи любов Аліка Левашова", роман-комедія "Божевільні ідеї Надії Фокіної", філософський роман "Рукопис, знайдений в дитячому портфелі". На жаль, важка хвороба перешкодила цим планам здійснитися. У 1998 році Валерія Медведєва не стало.